

Kommentti
Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunta (JYY)
9.1.2013

JYYn kommentti opintotuen rakenteellisen kehittämisen työryhmämuistiosta

Opintotuen rakennetta on pyritty kehittämään lähivuosina jatkuvasti. Viimeisimmät akimuutokset saatiin voimaan vasta vuonna 2011. Tuolloin tavoitteena uudistuksilla oli päätoimisen opiskelun edistäminen sekä nopeampi työelämään siirtyminen. Rakenteellisesti suurin muutos oli opintotuen myöntäminen kaksiportaisesti. Tavoitteet olivat siis samat kuin uusimmalla opintotuen rakennetta pohtineella työryhmällä. Kaksiportaisuutta, tai muitakaan 2011 toteutettuja muutoksia, ei ole ehditty vielä edes arvoimaan, ja jo nyt pyritään keksimään pyörää uudelleen samojen tavoitteiden sanelemana. **JYY toivoo malttia opintotuen kehittämiseen, sillä suuret muutokset eivät ole kannattavia ennen edellisten muutosten vaikutusten arviointia.** Opintotuen kehittämisen tulisi olla vastuullista, oikeudenmukaista ja kauaskantoisempaa.

Raportin eräs suurimmista puutteista on se, että **työryhmä ei päädy mihinkään tiettyyn ratkaisumalliin tai esitykseen opintotuen kehittämiseksi.** Raportissa opintoja ja valmistumista pyritään nopeuttamaan esittämällä joukko kirjavia ratkaisumalleja, joista osan toteuttaminen olisi aikataulullisesti ja taloudellisesti vähintäänkin haasteellisia toteuttaa. Osa ratkaisumalleista voi olla myös opiskelijan elämäntilanteen ja akateemisten opiskelutavoitteiden, ja jopa työryhmän omien tavoitteiden, kannalta naula arkuun. Esimerkiksi opintotuen nostajan rajaaminen tai tukikuukausien vähentäminen eivät ole erilaisia opintopolkuja kulkeville opiskelijoille oikeudenmukaisia, eivätkä myöskään tue elinikäisen oppimisen tai akateemisen sivistyksen arvoja.

Työryhmän työn lähtökohtana oli kustannusneutraalius. **Kustannusneutraaliutta ei kuitenkaan tule katsoa kapea-alaisesti. Opintotuen kehittämisessä valtion talouteen heijastuvat taloudelliset vaikutukset tulee ottaa huomioon kokonaisvaltaisesti.** Ei ole oikeudenmukaista, että opiskelijat nähdään yhteiskunnan investointina vain silloin, kun puhutaan tavoiteajassa valmistumisesta ja nopeasta työelämään siirtymisestä, mutta opiskelun tukimuodoista keskusteltaessa koulutus muuttuukin opiskelijan henkilökohtaiseksi investoinniksi. Opiskelija ei ole ainoa, joka hyötyy koulutuksestaan, vaan koulutukseen ja opiskeluaikaiseen toimeentuloon sijoittaminen on yhteiskuntaa tulevaisuudessa hyödyttävä investointi. Kustannusneutraaliutta tulee tulkita laaja-alaisesti myös sosiaaliturvajärjestelmän sisällä. Tietyn sosiaalietuuden kehittäminen, etenkin etuutta leikkaamalla, voi helposti johtaa tilanteeseen, jossa etuuden piirissä olevat ajetaan niin ahtaalle, että kustannusvaikutus vain siirtyy jollekin toiselle yhteiskunnan osa-alueelle ja toisen etuuden piiriin. Tällöin muutos on ehkä ollut kustannusneutraali tietyn osa-alueen tai kustannuspaikan sisällä, mutta ei kokonaisuudessaan.

Työryhmän eräs tavoite oli opintotuen käyttöasteen nostaminen. Tuen käyttöastetta ei nosteta opintolainaosuuden suurella kasvattamisella. Tällöin tuen käyttöaste pikemmin laskee kuin nousee lisääntyvän työssäkäynnin vuoksi. *** Opintolainaosuuden nostamisen tai niin sanotun pakkolainan sijaan on kiinnitettävä huomiota lainan riskisuojiin ja pureuduttava pintaa syvemälle niihin syihin, joiden vuoksi opiskelijat ovat haluttomia nostamaan lainaa.**

*

Liitteenä JYYn SYL:lle antama kommentti opintolainavähennystä arvioineen työryhmän loppuraportista.

JYYn mukaan opintotuen kehittäminen opintotuen nykyrakenteen mukaisesti olisi vastuullista kehittämistä. **JYY pitääkin opiskelijajärjestöjen esittämää kokonaisratkaisua oikeudenmukaisimpana ja vastuullisimpana lähtökohtana opintotuen kehittämiseksi.** Myös ministeri Arhinmäki lausui julkisuudessa joulukuussa, että opiskelijajärjestöjen kokonaisratkaisun tulee olla kehittämisen lähtökohtana. Opiskelijoiden kokonaisuudistuksen lisäksi raportista löytyy myös muita hyviä toimenpide-ehdotuksia. Esimerkiksi asumislisän vuokraton korottaminen ja huoltajakorotuksen käyttöönotto todella edistäisivät opiskelijoiden toimeentuloa. Näin ollen täysipainoinen opiskelu olisi helpommin toteuttavissa. Vuokraton korottaminen on todella tärkeää, sillä asumislisä ei ole vastannut todellisia asumiskustannuksia vuosiin.

JYY peräänkuuluttaa kokonaisvaltaisempaa otetta kehittämiseen kun pyritään lyhentämään opintoaikoja. Vain opintotukea muuttamalla ja kiristämällä ei yksin näihin tavoitteisiin päästä. Korkea-asteen opintotuesta keskusteltaessa korkeakoulujen rooli opintojen nopeuttamisessa on suuri ja huomionarvoinen. **Laadukkaan opinto-ohjauksen ja joustavien opiskelutapojen tarjoaminen on olennainen muuttuja opinnoissa edistymisessä.** JYY on huolissaan myös siitä, että opintotuen rakenteen muutoksia tapahtuu niin nopeasti, että korkeakoulut eivät omine rakenteineen pysy mukana vauhdissa. Esimerkiksi kaksiportaisen opintotuen myötä korkeakoulut ovat joutuneet pohtimaan opintojen joustavimpia suoritustapoja, joiden vaikutuksia opintojen nopeutumiseen ei vielä voi arvioida. Myös lain toimeenpanijoille jatkuvat muutokset opintotuessa voivat lisätä kuormitusta.

Opintotuen tulisi mahdollistaa täysipainoinen opiskelu opintojen aikana. Riittävä toimeentulo tukee opiskelua ja vähentää riskiä opintojen viivästymiseen. **Opintotukea tulisi kuitenkin edelleen kehittää opintorahapainotteisesti, sillä se edistää esimerkiksi koulutuksellisen tasa-arvon tavoitteita parhaiten.** JYY kuitenkin tunnustaa opintolainan olevan yksi opintotuen elementti, joka vaatii kehittämistä. JYYn mielestä opintolainaa tulee kehittää niin, että hyödyt ulottuvat opintojen ajalle, jolloin taloudellista tukea eniten kaivataan.

JYY toivoo vastuullisia päätöksiä opintotuen kehittämisen suhteen jatkossa. Opintotukea tulee kehittää vastuuntuntoisesti, pitkäjänteisesti ja kokonaisvaltaisesti. Tarkoituksenmukainen opintotuki on riittävä, tasavertainen ja oikeudenmukainen.

Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunta

Mari Kröger
Hallituksen puheenjohtaja

Sami Tuori
Pääsihteeri

Lisätietoja: sosiaalis sihteeri Karoliina Vainikainen | 0503070540 | sosiaalisihtheeri@jyy.fi